

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТЕХНОЛОГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Савченко Л.Л.

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна

В теперішніх умовах трансформації світового освітянського простору тема освітніх технологій та безпосередньо впровадження інноваційної освіти посідає провідне місце в педагогічному дискурсі останніх років. Сьогодні суспільство стрімко розвивається, розширюються знання людей, виникають нові види професій. Швидко поновлюється техніка, змінюються технології та способи пропонування, зберігання та пошуку інформації. Через швидкий процес розвитку різноманітних технологій, виникає постійна потреба набуття нових знань і навичок. Навчити дітей усього заздалегідь просто неможливе. Не завжди можливо навіть передбачити, які саме знання будуть потрібні їм у майбутньому. Тому особливо важливо, щоб дитина прагнула та навчалася активно досліджувати навколишній світ у всій його складності та новизні. Це прагнення до активного пізнання необхідно розвивати з дитинства, адже психологи відзначають, що здатність до дослідницької діяльності швидше не виникає з роками, а зникає за визначених умов. Сьогодні розвиток мислення дитини визначає не тільки зміст знань, а й інноваційні методи їх засвоєння. Важливо, щоб діти засвоювали знання не пасивно, а активно. Засобами активного засвоєння знань можуть бути гра та дослідницька діяльність, яка буде активно проявлятися через пізнавальний інтерес.

Реалізація сучасної мети педагогічного процесу – розвиток особистості дитини – потребує від вихователя використання інноваційних педагогічних технологій у своїй практичній діяльності.

Дошкільний вік – це сензитивний період для формування особистості дитини, набуття нею першого соціального досвіду, розвитку емоцій, почуттів. В цей вік вона оволодіває загальними знаннями, уміннями, в набутті психічних якостей, необхідних для життя (оволодіння мовою, сприймання, уява, мислення, орієнтація в просторі й часі). Інноваційні технології дозволяють вихователю організовувати процес навчання та виховання таким чином, що обсяг інформації, яка сприймається дітьми, досягає найвищих показників. Це обумовлено нестандартністю, наочністю та різноманітністю інноваційних технологій.

Ідея самоцінності, унікальності дитини, необхідності розвитку її творчого потенціалу дістала відображення і в нормативних актах нашої держави: у Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Законі «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти.

Праці класиків (П. Блонський, О. Духнович, Д. Овсянико-Куликовський, О. Потебня, С. Русова, Л. Толстой, К. Ушинський), провідних українських методистів (А. Богуш, М. Вашуленко, В. Мельничайко, Н. Орланова, М. Пентилюк, О. Савченко, М. Стельмахович, В. Сухомлинський та ін.) свідчать про усвідомлення ними важливості теоретичної і практичної розробки проблеми розвитку дитячої творчості.

Інновації (італ. *innovacione* – новизна, нововведення) – нові форми організації діяльності і управління, нові види технологій, які охоплюють різні сфери життєдіяльності людства [3, с.28].

Педагогічні інновації – особливі форми педагогічної діяльності і мислення, які спрямовані на організацію нововведень в освітньому просторі або процес створення, упровадження і поширення нового в освіті.

Інноваційний процес в освіті – це сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов [8, с. 32].

Останнім часом увійшов у вжиток термін «інноваційна педагогічна технологія». Одні дослідники тлумачать його як цілеспрямоване систематичне та послідовне впровадження в практику прийомів, способів педагогічних дій і засобів, які охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до одержання очікуваних результатів, інші – як комплексний, інтегрований процес, що охоплює суб'єктів, ідеї, способи організації інноваційної діяльності і забезпечує результативність нововведення. За іншими підходами до інновацій зараховують не просто створення нових засобів, а й сутнісні зміни, які виявляються в новому способі діяльності, стилі мислення. У цьому контексті вважають інноваційними підходи, що перетворюють характер навчання щодо його цільової орієнтації, взаємодії педагога і учнів, їх позиції в навчальному процесі.

Інноваційні педагогічні технології в системі освіти засвідчують якісно новий етап взаємодії й розвитку науково-педагогічної та педагогічної творчості і процесів застосування її результатів. Складність, багатогранність педагогічної діяльності є чинником, що відкриває простір для багатьох педагогічних технологій, динаміка продукування яких постійно зростає. Широкий спектр, багатоваріантність педагогічних технологій зумовлюють необхідність їх класифікації. Найдосконалішою серед багатьох вважають класифікацію, за якою педагогічні технології згруповано за різноманітними системними та інструментально значущими ознаками [3, с.93].

Сучасна практика виховання перебуває у перехідній стадії – вихователі та вчителі ще не працюють за цілісними науковими технологіями, але вже поступово відходять від замкненого на індивідуальності інтуїтивного розв'язання виховних завдань. Помітна тенденція до впровадження апробованих технологічних знахідок, прагнення до уніфікації та стандартизації вимог.

У побудові дидактичної моделі педагогічної роботи важливо опиратися на наявні у дітей знання, а не нав'язувані їм готової інформації згідно наших програм та планів. Поняття «розум» та «інформованість» не є тотожними.

Великий обсяг інформації отримуваної в готовому вигляді дитиною не обробляється, а лише підштовхує її до «інтелектуального споживацтва». Дитина при репродуктивному способі навчання отримує досвід набуття знань без зусиль, в готовому вигляді. І не отримує досвіду здобуття знань самостійно в ході використання вже набутих нею знань. Завдяки розмірковуванню, порівнянню та аналізуванню.

Крім того, науковці стверджують, що якщо ми чуємо - засвоюємо лише 15 % знань, якщо бачимо – 35%, а якщо пробуємо – до 90% інформації. При репродуктивному способі навчання у дитини розвивається лише пам'ять – і то зазвичай лише короткочасна. А при проблемному способі навчання – весь арсенал мислительних операцій.

Беручи до уваги вищевикладене, перехід до новітніх технологій навчання дітей є неминучим. Тому що потік інформації з кожним роком збільшується у геометричній прогресії. І ми не можемо вже дати усю інформацію дітям. А значить, маємо лише навчити дитину здобувати нові знання за допомогою мислення та сучасних методів навчання — комп'ютера, телевізора, книг тощо.

Принцип спільних проєктів – допомогти дітям відчувати життєву потребу в знаннях, як умову їхньої життєдіяльності. Мотивація дитячої діяльності має бути для них зрозумілою.

Принцип партнерства – не «над», а «разом» Головне завдання вихователя не «вкладати в голови» а навчити. Якщо вихователь – лектор, віщун – це монологічний тип навчальної комунікації. А вона має бути на сучасному етапі діалогічною. Вихователь і діти – партнери. Вихователь допомагає дітям опанувати спосіб інтелектуальних та інших дій.

Принцип активної участі кожного у спільній справі. Задовольняючись загальним позитивним результатом, педагоги подекуди ігнорують той факт, що досягається цей результат завдяки активності малої частки групи дітей. Інші – пасивно спостерігають. Потрібно так організувати навчальний процес, щоб кожній дитині знайшлося посильне завдання і щоб успіх залежав від усіх.

Принцип активного залучення сім'ї до освітнього процесу в дошкільному закладі. Педагогічна культура великої кількості батьків залишається на дуже невисокому рівні. Активно залучаючи батьків до участі в освітньому процесі, вихователі мають змогу в толерантній формі надати рекомендації яким чином треба вчити малят. Це можна зробити у вигляді проведення «днів відкритих дверей». Проведення родинних свят, вікторин, конкурсів, виставок та розваг [4, с.24].

Використання знайомих нам інноваційних технологій не є протиставленням тому, що ми робили раніше. Елементи цих досвідів мають доповнити та удосконалити процес навчання дітей і сприяти підвищенню ефективності навчання дошкільнят. І нормально, коли у одного вихователя краще виходить використання одного досвіду, а у іншого – іншого досвіду. А третій вихователь – досвідчений та творчий – лише отримує поштовх до власної творчості та створення власного досвіду чи технології.

Отже, освітній процес, як і вся діяльність педагога – це щоденна творчість та знаходження нових методів впливу на дитину. Грамотний та творчо налаштований педагог завжди знайде можливість на базі традиційних методів навчання, які роками давали йому високі показники знань дітей, знайти шляхи підвищення ефективності своєї роботи завдяки використанню новітніх технологій, досвідів та методів в роботі.

Література:

1. Баханов К. Що таке технологія навчання // Шлях освіти. – 1999. – № 3. – С. 23-25.
2. Буркова Л. Технології в освіті // Рідна шк. – 2001. – № 2. – С. 18-19.
3. Бурова А. Педагогічні інновації в дошкільній освіті // Дошкільне виховання. – 1999. – № 7. – С. 5-7.
4. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – 320 с.